

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.Є. Рогоза

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2022р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економіка і організація агропромислових формувань»**

освітня програма «Економіка підприємства»

спеціальність 051 Економіка
(код) (назва спеціальності)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(код) (назва галузі знань)

ступінь вищої освіти бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни Економіка і організація агропромислових формувань схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від «6» вересня 2022 року № 1

Полтава 2022

Укладачі: Кононенко Ж.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Бізнес-економіка» спеціальності 051 Економіка ступеня бакалавр

_____ В.І.Перебійніс _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2022 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Економіка і організація агропромислових формувань»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	вибіркова навчальна дисципліна	
Мова викладання	українська	
Статус дисципліни – вибіркова		
Курс/семестр вивчення	3 курс, 5 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	4	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестр - 180 годин		
- лекції: 18 год.		
- практичні заняття: 54 годин		
- самостійна робота: 108 годин		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): екзамен		

Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета сформувати у студентів систему формування теоретичних знань і практичних навичок щодо функціонування, розвитку та регулювання діяльності агропромислових формувань.

Таблиця 2 – Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК3). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4). Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК11). Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях (СК1). Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати (СК4). Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх 	<ul style="list-style-type: none"> Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки (ПР03) Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (ПР09). Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності (ПР10).

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (СК5).</p> <ul style="list-style-type: none"> Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси (СК9). 	<ul style="list-style-type: none"> Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин (ПР11). Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах (ПР22).

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи системи агропромислового комплексу

Тема 1. Характеристика агропромислового комплексу

Критерії і показники ефективності функціонування АПК. Завдання АПК у сучасних умовах розвитку економіки України. Професійні й міжпрофесійні організації в АПК. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Поняття економічного суверенітету, самоокупності, рентабельності, самофінансування. Конкурентне ринкове середовище підприємства. Поняття інтенсивності конкуренції.

Тема 2. Агропромислова інтеграція

Агропромисловий виробничий цикл як основа інтеграції. Види агропромислової інтеграції. Синергічний ефект інтеграції та джерела його утворення. Продуктові підкомплекси як основа організації агропромислових формувань. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства, собівартість продукції та послуг, шляхи їх економії на підприємстві. Поняття та призначення центрів відповідальності за розмір витрат. Фактори, що обумовлюють рівень витратомісткості продукції, робіт, послуг підприємства. Системи й методи внутрішнього контролю за поточними витратами.

Тема 3. Характеристика сфери агробізнесу.

Переваги агропромислових формувань. Організаційно-економічні засади створення агропромислових формувань. Вибір моделі агропромислового формування. Механізм створення агропромислового формування. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми підприємства. Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції, та їх врахування при формуванні виробничої програми. Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки. Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність. Баланс виробничої потужності підприємства.

Тема 4. Економіка землекористування агропромисловими формуваннями.

Організація використання землі. Ринок землі й проблеми його становлення. Земельний кодекс України. Форми власності на землю і форм господарювання. Поділ землі за цільовим призначенням. Користування землею (постійне, тимчасове). Землекористувачі. Склад землекористувачів. Розміри земельного фонду. Класифікація земельних угідь. Трансформація земельних угідь. Земельний баланс. Державний земельний кадастр. Основні складові земельного балансу. Бонітування, економічна оцінка та грошова оцінка земельних ділянок. Кількісна оцінка земель.

Тема 5. Капітал агропромислових формувань

Інвестицій і капітальні вкладення. Напрями та джерела інвестування підприємства аграрного обслуговування. Напрями інвестиційної діяльності в агросервісну службу. Критерії та показники визначення економічної ефективності інвестицій в агросервісну сферу. Основні фонди. Поділ засобів за характером обороту в процесі відтворення. Вартісна оцінка основних фондів. Повна первісна вартість. Первісна вартість. Повна відновна вартість. Відновна вартість з відрахуванням зносу. Обсяг, склад і стан основних фондів. Показники динаміки, руху і стану основних фондів. Фондовіддача. Фондомісткість. Фонди обігу. Матеріало-місткість. Енергозабезпеченість. Енергоозброєність. Електроозброєність.

Модуль 2. Організаційні та економічні резерви підвищення ефективності господарювання агропромислових формувань

Тема 6. Персонал агропромислових формувань

Трудові ресурси. Робоча сила. Явочна чисельність. Фактично працюючі робітники. Цілоденні, цілозмінні простой. Середня спискова чисельність працівників за місяць. Середньорічне число працівників. Середнє явочне число працівників. Середнє число фактично працюючих за календарний період. Середнє число фактично працюючих за робочий період. Виробничий персонал.

Працівники основної діяльності та неосновної діяльності. Категорії працівників. Рух робочої сили. Безробіття. Календарний, табельний і максимально можливий фонд робочого часу. Баланс праці (трудових ресурсів, робочої сили і робочого часу). Нормування праці в агропромислових формуваннях. Побудова системи оплати праці в агропромислових формуваннях.

Тема 7. Внутрішньогосподарські економічні відносини в АПФ.

Сутність та об'єктивні передумови побудови економічних взаємовідносин аграрної виробничої та обслуговуючої сфер. Холдингові компанії, їх переваги та перспективи розвитку. Економічна відповідальність за кінцеві результати праці. Відносини між засновниками підприємства і підрозділами. Організація внутрішньогосподарських підрозділів. Господарський розрахунок. господарсько-оперативна самостійність підприємства. Загальногосподарський розрахунок. внутрішньогосподарський розрахунок. Положення про внутрішні економічні

відносини. Положення про підрозділ. Внутрішній договір підрозділу з адміністрацією. Положення про нормування, організацію й оплату праці. Положення про використання прибутку в системі матеріального стимулювання.

Тема 8. Економічна ефективність діяльності агропромислових формувань

Тенденції і закономірності їх використання в процесі сільськогосподарського виробництва. Нематеріальні виробничі ресурси формування кінцевого продукту. Обсяг та структура виробничого потенціалу підприємств та організацій різних форм власності, господарювання та спеціалізації. Валова продукція. Вартість валової продукції рослинництва. Вартість валової продукції тваринництва. Готова (основна та побічна) продукції. Обсяг виробництва продукції сільського господарства. Внутрішньогалузевий оборот. Грошова оцінка (ціна) одиниці продукції. Застосування різних цін на одну й ту саму продукцію (зональна диференціація, різні канали реалізації продукції, різна частка реалізованої продукції та ін.). Оцінка продукції за єдиними порівнянними цінами.

Процентне відношення товарної продукції. Розподіл продукції. Показниками обсягів виробництва продукції. Показники її якості. Аналіз структури валової і товарної продукції. Чиста продукція і чистий доход. Рентабельності виробництва. Економічна ефективність. Вартісні і натуральні показники.

Тема 9. Ціноутворення та державне регулювання АПК.

Зовнішнє середовище діяльності агропромислових формувань. Напрями державного впливу на економіку АПК. Внутрігосподарський ринок. Внутрішні ціни. Трансфертні ціни. Обліково-вимірювальна функція внутрішньогосподарських розрахункових цін. Стимулююча та розподільча функція внутрішньогосподарських розрахункових цін. Принципи формування внутрішньогосподарських цін. Емпіричний метод обґрунтування рівня розрахункових цін. Калькуляційний метод обґрунтування рівня розрахункових цін. Реверсивний метод обґрунтування рівня розрахункових цін. Центри прибутку. Центри витрат. Центри виручки. Внутрішні ціни, визначені за ринковими цінами. Переваги ринкових цін. Внутрішні ціни, визначені на базі фактичної ціни готової (кінцевої) продукції. Внутрішні ціни, сформовані на договірній основі. Ціноутворення на основі витрат. Комбіновані методи внутрішнього ціноутворення. Фондоозброєність праці. Зарплатомісткість, трудомісткість.

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи системи агропромислового комплексу					
Тема 1. Характеристика агропромислового	2	Практична робота 1. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
комплексу					
Тема 2. Агропромислова інтеграція	2	Практична робота 2. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Тема 3. Характеристика сфери агробізнесу	2	Практична робота 3. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Тема 4. Економіка землекористування агропромисловими формуваннями	2	Практична робота 4. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Тема 5. Капітал агропромислових формувань	2	Практична робота 5. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Модуль 2. Організаційні та економічні резерви підвищення ефективності господарювання агропромислових формувань					
Тема 6. Персонал агропромислових формувань	2	Практична робота 6. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Тема 7. Внутрішньогосподарські економічні відносини в АПФ	2	Практична робота 7. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Тема 8. Економічна ефективність діяльності агропромислових формувань	2	Практична робота 8. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Тема 9. Ціноутворення та державне регулювання АПК	2	Практична робота 9. Розв'язання задач	6	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	12
Разом	18		54		108

Розділ 5 «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): обговорення матеріалу занять (5 Бали); виконання навчальних завдань (5 Балів); завдання самостійної роботи (5 Балів); тестування (5*5 бали); поточна модульна робота (10 балів)	50

Модуль 2 (теми 6-9): обговорення матеріалу занять (5 Бали); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (5 Балів); тестування (5*5 Бали); поточна модульна робота (10 Балів)	50
Разом	100

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Амоша О.І. Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: Монографія . Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. 848 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. К. : КНЕУ, 2013. 779 с.
3. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг). Вип. 5. К.: ННЦ ІАЕ, 2012. 438 с.
4. Гаман П. І. Інтеграція у розвитку державного регулювання агробізнесу. АгроСвіт . 2011. № 20. С. 2-5.
5. Гончаров В. М. Шляхи підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Економіка АПК. 2012. № 2. С. 18–21.
6. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2020. 304 с.
7. Гуменюк М. М. Економічні механізми підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств регіону. Економіка АПК. 2014. № 8. С. 84–90.
8. Державна політика фінансової підтримки розвитку аграрного сектора АПК : монографія / М. Я. Дем'яненко, П. Т. Саблук, В. М. Скупий [та ін.]; [за ред. М. Я. Дем'яненка]. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 373 с.
9. Дієсперов В. С. Ефективність виробництва у сільськогосподарському підприємстві: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2008. 340 с.

10. Економіка підприємств : підручник / М. Г. Грицак, А. М. Колот, О. Г. Медрул [та ін.]; [за заг. і наук. ред. Г. О. Швиданенко]. - [вид. 4- те, перероб. і доп.]. К.: КНЕУ, 2009. 816 с.
11. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик. К. : Знання, 2010. 463 с.
12. Економіка підприємства: навч. посіб. / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
13. Економіка підприємства: підручник / Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарева та ін.; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 426 с. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/123456789/7699>.
14. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Кондор, 2020. 620 с.
15. Економіка сільського господарства: Навч. посібник. За ред.. В.К. Збарського К.:Каравела, 2010. 130-136 с.
16. Єгорова І.Г., Матукова Г.І., Приймак Н.С. Економіка та організація діяльності підприємств: навч. посіб. Львів: Магнолія. 2019. 330 с.
17. Заяць В. М. Розвиток ринку сільськогосподарських земель : монографія / В. М. Заяць. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 390 с.
18. Пасхавер Б. Й., Шубравська О. В. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку. К.: Ін-т економіки та прогнозування НАУ України, 2009. 432 с.
19. Петрига О. М., Яворська Т.І. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. 498 с.
20. Соломіна Г.В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро: Біла К.О. 2020. 142 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4372/1/Соломіна%20Практикум.pdf>.
21. Супрун О. М. Економічне регулювання аграрного виробництва : монографія. К. : ННЦ ІАЕ, 2011. 350 с.
22. Науковий журнал «Аграрна економіка». URL: <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/naykgyrnal.html>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office.